

MERKVRVVSZ POLSKI EXTRAORDYNARYNY.

De data. 10. Iunii, 1661.

Zamykający w sobie

Summaryusz testamentu Kardynała Mazaryniego.
Memoriale Postow Hollenderskich do Krola
Hiszpáńskiego.

Propósitia od Posta Hiszpáńskiego Krolowi
Angielskiemu podana.

Summaryusz testamentu Kardynała Mazaryniego

Naprzód Dobrá swoje wszytkie zostá-
wnie Krolowi Francuskiemu: á Krol
mu ie wraca / y pozwala / żeby nimi
dysponował wedle woli swoiey ; Tla-
tym fundamencie Testament swoy zas-
sadzając / deklaruie / że gotowizná
wsytki Etra po sobie zostáwue / ná-
gwałtowne Krolewskie potrze-
by Woien pochodzących zgromá-
dzona była / á że po naywistksey części iest zebrana / z prze-
dania różnych urzędow ná Dworze Krolowey mlódey / Etre
od Krolá iemu dárowáne były ; tudzież y z Tráktatow Bur-
gundskich.

Prosi Krolá / áby obciął od niego przyiać 13. pięknych Diá-
mentow / y inkorporowác ich do Aleynotow Koronnych / á
żeby były nazýwane Diámentami Mizarynowskimi : Item

naypięknięsze opony/ Ktoreby między ich gatunkami się znalazły: Item, wszystkie Obrazy Ktore są w Bibliotece; A nad to wszystko co mu się będzie podobąło z dobrego.

Krolowej Marce Kozą Diamentową/ Kozą Angielską nazwaną: Item, dwie piękne bardzo statuy/ y dwa bogato sadzone stoliki; A nad to/ wszystko co się iey będzie podobąło z dobrego.

Krolowej teraz Pánuiacey/ Zapone Diamentową/ w Ktorey 50. Diamentow Konczysto rzezanych.

Książciu de Orleans Bratu Krolow skiemu/ 12. Szmaragdow wielkich: Item, 100. grzywien złota robionego w naczygniach do Kredensu/ y gatunek Opon z naypięknięszych.

Oycom Theatynom/ trzy Kroc sto tysiecy złotych Polskich na murowanie Kościoła.

Swietey Kaplicy Vincenckiey, 12. tysiecy złotych Polskich.
Górze 10. tysiecy złotych.

Sundwie Collegium y Akademia na 40. Szlachty/ ze czterech różnych narodow. Na fundusz tego Collegium y Akademiei/ zostawie dwa Milliony złotych/ a nad to; (pod approbacyą Krolow ską) Opáctwo/ o trzydziestu tysiecy złotych instryty. Wykiedszy z Collegium, dopiero przenosić się Szlachta będzie do Akademiei/ gdzie będą się uczyć wśelákich Rycerskich Exercitia odprawować/ y tam w niej będą mieli mieszkania; w Ktorey to Akademiei/ zawsze ma być pomieniony numerus Szlachty. Książę Mázaryni, będzie tych miejsc wszystkich Collatorem/ y Superintendentia będzie miał tam Generalna; y tu będzie należąta iego Biblioteka.

Oycowi s. 6. Kroc sto tysiecy złotych/ Ktore mają być wydane na obrone Wiary Chrześcianskiej od nieprzyjaćiel iey.

Mianuie Hæredem Generalem, Książcia Generala nad Armata Korony Francuskiej / z tą kondycya/ żeby się zwał Książciem Mázarynim; a in casu sterilitatis, z teráznięszą Zoną iego Siostrzenicą/ substituit filium secundum genitum, Starkey iego Siostrzenicy/ Mancyniey z domu/ Ktora była za Książciem de Mercoeur; z tą kondycya/ żeby nazywał się Mázarynim

rynim, y herbami sie iego pieczętował. Takim sposobem/ & in defectu lineæ masculinæ. substituit descendentes masculos, z inszych iego Siostrzenic z przereżonego Domu/ iednego po drugim per senium.

Exhæredat wszytkich tych / ktorzy beda chcieli Inwentarz wczynić iego dobr/ nie ercypuiac ani Hæredem generalem, ieśliby tego sie napart.

Legue Madamie Martinocicy iego Siostrze 14. tysiecy złotych na rok dozywotnie.

Kieźnie Mutynskicy, iego Siostrzenicy/ puł czwarta sta tysiecy złotych gotowych pieniedzy; 60. tysiecy złotych intraty; za 40. tysiecy sprzetow domowych/ y ieden gatunek opon.

Kieźnie de Conti, takze iego Siostrzenicy/ puł czwarta sta tysiecy złotych gotowych pieniedzy; 60. tysiecy złotych z Dup Languedockich; Urząd Ochmistrzowski Dworu Krolewey Matki, za 40. tysiecy złotych sprzetow domowych; y gatunek opon z Koboamowa Historia/ z rysowania slawneg Malarza Raphaëla de Urbino.

Pierworodnemu Synowi Kieźney de Mercoeur. puł czwarta sta tysiecy złotych gotowych pieniedzy / y 40. tysiecy złotych intraty/ z Dupp Rochelskich.

Kardynałowi Manciniemu, Patac Rzymiski / ze wszytkiemi sprzetami ktore sis w nim nayduia; y inne dobra w Rzymie: namiot do łoska z aksamitu zieloneg/ złotem haftowany: gatunek ieden opon/ ktory mu ma bydze Franczey postany/ y pieciore Beneficia Ecclesiastica. Te dobra maia po nim spadac/ na secundo genitum, Madamy de Mancini, z ta kondytia: ze by w Rzymie miestat/ y nazywat sis Mazarynim de Mancinis.

Siestzencowi swemu Manciniemu, Kiestwo de Neuers, potowice Patacu Mazarinskiego / albo na to miejsce trzytroc sto tysiecy złotych/ ktore Hæres Generalis powinien mu bødzie odliczyć na kupienie inšego patacu. Statuy osobiste cate/ y Dopasi, ktore sis w tym Patacu nayduia / maia bydze w rowno podzielone/ miedzy generalnym hæredem, y pomienionym Siestzencem Mancinim, ktoremu nad to daruie za sto dwadzieścia

tysięcy sprzętów domowych / y 40. tysięcy złotych intraty.
 Nie będzie jednak miał w dyspozycyey swojej tych dobr / aż
 do stąpi dwudziestego piątego roku / swego wieku; a ztym Mon
 sieur Colbert, będzie Administratorem tychże dobr / y nie be
 dzie mu powinien dać tylko 45. tysięcy złotych na rok. Tenże
 Monsieur Colbert, ma iemu dać takiego Inspektora / iakięgo
 on będzie rozumiał / y za dyrektora ięgo ma się sprawować. Nie
 ma się ożenić / tylko z kim się będzie Królowi podobato / a oze
 niwszy się bez konsensu Królewskiego / ma być exheredatus.

Madame de Suesons, Jęgo Siostrzenicy / pułczwartą sta ty
 sięcy złotych gotowych pieniędzy: Urząd Ochmistrzowski i dwo
 ru Królowey teraz panuiący: 30. tysięcy złotych intraty:
 y za 40. tysięcy złotych sprzętów domowych.

Madamoizeli de Mancini, sześć kroć sto tysięcy na posag:
 Za 40 tysięcy złotych sprzętów domowych / y powóz / y inше
 należytości na drogę do Rzymu.

Madamoizelli Maryannie / sześć kroć sto tysięcy złotych na
 posag / y za 40 tysięcy złotych sprzętów domowych.

Spitalowi wielkiemu Parysiemu / 60 tysięcy złotych.

Spitalowi Bonifratelów / 30 tysięcy złotych.

Spitalowi incurabilium , 12 tysięcy złotych.

Obogim całego Księstwa de Neuers, 60 tysięcy złotych.

Pannie zakonney Siostrze ięgo / 15 tysięcy złotych na każdy
 rok pensyey dożywoćney.

Kościółowi s. Rocha / podarunek / ktoryby stał ośmnaście
 tysięcy złotych / albo taki iaki naylepiey będzie się podobat
 Królowey / Matce Królewskiej.

Dwiema innym różnym Kościołom / ktore maia być od teyże
 Królowey naznaczone / dwie lampie / z ktorych każda ma się
 stać trzy tysiące.

Codicillum.

Madame de Venel, 30 tysięcy złotych.

Mons: de Fontennes, ięgo Koniuszemu / 20 tysięcy złotych

Marszałkowi swęgo Dworu / 15 tysięcy.

Starkemu Pokoiowemu/ 15 tysięcy.

Czterem Jego Sekretarzom/ Każdemu Dyament za 3 tys:

Mons: Marekowi de Grandmont, 100 tysięcy złotych.

Don Luizemu de Haro, Primo Ministro status Kroła Hispańskiego/ ieden z najpiękniejszych jego Obrazow/ y wielki pektoralik szczeroty.

Mons: Colbertowi, Patac gdzie miesta/ y wwalnia go od oddawania rachunkow/ sub pena exheredationis tego/ ktory by sie rachunkow napierał: a prosi Kroła/ zeby go zażywał w swoich sprawach Krolewskich/ iako człowieka wiernego.

Chce/ zeby był przywiedziony do Executicy memoryal pewny/ zostawiony w rękę tegoż Colberta, mający w sobie specyfikacya różnych Legatów/ zostawionych slugom swoim Domowym/ ktorzy nie są mianowani w Testamentie.

Sześciom dawnym Dworzanom Jego/ Każdemu urząd Słachecki/ przy dworze Krolowey teraz panuicacy.

Drobney czeladzi 75. tysięcy złotych/ ktore maia być między nimi podzielone od Mons: Colberta, według ordynansu.

Mons: de Gaumont Praktykowi/ ktory koncypował Jego Testament/ 12. tysięcy złotych.

Sześciom Exekutorom tego Testamentu/ po 40. tysięcy złotych/ aby każdy kupił sobie kleynot wedle upodobania swego.

Naostatku wprasa Parlamentu/ aby omni modo possibili temu zabiegł/ zeby Inwentarz dobr iego czyniony nie był/ y exheredował tych wszystkich/ ktorzy tego affektować beda.

Komput.

Pieniądze gotowe dysponowane tym Testamentem/ wynoszą Summe sześciu Millionow dwieście y 77. tysięcy złotych:

Intraty różnym naznaczone/ wynoszą Summe dwakroć sto tysięcy/ y 29 tysięcy złotych na Rok.

Okróm drogich Kamieni/ Kleynotow / Opón/ złotego Kredensu / Biblioteki / Obrazow / Krolewszczyzn / Patacu Rzymstiegi także sprzetow ktore w nim są/ y ktore maia być tam przestane/ Statuy/ Dopasow/ Urzedow/ Powozow/ y podobnych wnioskow/ sprzetow/ y Patacu Mons: Colberta y Xi-

stwa de Neuers. Okróm także dobr stojących do tego Testa-
mentu należących/ y nim dysponowanych/ ktore non compre-
henduntur w przerzeżonych Summach.

MEMORIALE Posłów Hollenderskich do Krolá Hispánskiego.

ZJednożonych Niderlánskich Prowincyi nie bardziej nie
ćieśy w tych czasach/ iáko to/ że zewszád z Sasiádami
swemi uspokoióne zostawaia; á inšey nie maiać zabawy/ te ie-
dne chetnie biora przed sie / wwalniać Mare mediterraneum,
y wprzatnac Tureckie ná tym morzu rozboie; wwalniaiać o-
raz niezliczoná rzecz pracuiących w niewóli okrutney
Chrześcian. Ná to wymysliły przerzeżone Prouincie nie ma-
ła liczbę swoich woennych Okretow obroćić; ále że zewszád
dochodza wiadomości/ iż Tureckie preparatoria ná ro-
żnych mieyscach tak są wielkie/ że náša Flota przewyżšać mo-
ga/ y reddere nos impares do obrony tak wielu Chrześcianškich
Prowincyi y Pánstw / á osobliwie dobrych Poddanych W.
K. Mći / ktorzy wielkie Hándle prowadzac tak morzem iáko
y Ladem/ bardzo zaszkodzeni bydz mogá. Rozumielismy tedy
nie od rzeczy bydz W. K. Mći to wszytko oznaymic/ ábyś do
zwytkley swoiey pobożney intencyeey sie stosuiac/ poteżna reks
swoie/ dla wyzwolenia tak wielu tysiecy Chrześcianow z ro-
żnych narodow/ nam podać rażył; Wysokiemu rozsádkowi
W. K. Mći perucżaiac do uwagi/ iezliby sie nie zdało Con-
sultum do nášych Okretow/ częś Armaty swoiey Morstiey
przytaćzyć / ná wykonanie tak Chrześcianškiego y chwalebne-
go przedsiwzięcia: Wolno iednak zostawuiac woli W. K.
M. lubo separatim ná slawe zarábiać / lubo coniunctim we-
spot z nami opus tam egregium aggredi.

PROPOSITIA od Posła Hiszpanskiego Krolowi Angielskiemu
podana.

Posel Hiszpánški dnia 28. Márcá reprezentował W. K. M.
ná piśmie / iáť wiele škodliwych konsequencyi małzenstwo
proponowane z Portugálką/ za soba ciagnać mogło / á z dru-
giey strony/ iáť wiele gruntownych pożytkow mogła W. K.

M. w takowey Konjunkturze sobie ziednać w Hiszpaniey / z po-
 koiem / cum auctione commerciorum, z szczęściem obfitym swo-
 ich Państw; puszczając na stronę chimericas propositiones Lu-
 sitanorum, ktorzy nihil præter res dubias ofiaruia / polsefsione
 illegitima fulctas, y ktore na nic inneg nie moga sie przydać / tyl-
 ko bydz przyczyyna y początkiem wojny Hiszpanstiey: zwłaszcza
 ze ten naród niema vires takich / coby sie mogł na nich W. R.
 M. wesprzeć / alboby nimi Anglia bello aggredi mogli / Kiedy
 by W. R. M. ich opuścił / y intersy Hiszpanstie amplectere-
 tur / od ktorey możesz za to nieomylnie odebrać pożytki /
 miasto owych od drugi stronie obiecanych / ktore vllam nie
 maia realitatem. Na co nieodebrawszy Posel do teg czasu za-
 dneg responsu / choc onim od W. R. M. nie raz miał vczynio-
 na otuche / rozumie bydz powinien / podać to znou do panie-
 ci W. R. M. y stosuiac sie do swiezege roskazania K. J. M. P.
 swege / znou W. R. M. proponowane nowe Matzenstwo; y do
 Proposicyey vczynioney W. R. M. za Kiezna Saska, y za
 Krolewna Duncka, albo ktora kolwiek inka / coby sie W. R.
 M. podobala / przydać iesze Kiezne de Oranges, ktora K. J.
 M. Katholicki gotow adoptare & dotare zarowno / iako obie-
 cal byt za Kiezna Saska / y Krolewna Duncka, ieziby ta bar-
 dziey przypadala do intencyey W. R. M. ci / a to ea forma &
 conditionibus od W. R. M. požadanych za Kiezna de Parma,
 na ten czas kiedy W. R. M. sc osadził / ze takowe Matzenstwo
 mogło od Interessow iego non discrepare: maiać Posel za to /
 ze Matzenstwo z Kiezna de Oranges, może bydz bardzo przy-
 iemne Stanom tey Korony / z wielu racyi bardzo powaznych;
 a osobliwie dla bliskosci przerzezoney Kiezny; poniewaz
 wierni poddani W. R. M. nizego nie wygladaia z taka re-
 sliwoscia / iako widziec W. R. M. iak nayprzedzey w Mat-
 zenstwie postanowionego; Co nie bedzie mogło bydz, sine di-
 lationibus tam extraordinarijs, quam inuitabilibus, iezli W.
 R. M. bedzie chciał daley myśli swoje obroć: Wdawszy
 sie zatym na discrecyę fortuitis casibus, ktore mogłyby sie nie
 zgadzac z pokojem / & cum commercijs inter Angliam & Hi-

spaniam nunc intercedentibus; Jako dochodzić sie może z czytania pewney Książeczki drukowanej/ na stronie Portugalskiej/ w ktorey ruptura pacis ponitur pro infallibili, & suadere conatur, że commercia Hispańskie/ nie są Anglii potrzebne/ przy racyach takżemyślonych/ iako są te drugie/ktore alleguia w osobnym papierze; w ktorym/ vsurpationem Ducis Braganciae authorisare vsituią/ y lus aliquod in Coronam Portugaliae illi praetexere. Ale/ iako in subsistentia rationum huius scripti est evidens, tak/ iesli W. K. M. ci będzie sie podobalo podać to sub trutinam ludzi wiadomych rerum. Commertij & negotiorum, naydzie sie/ że tamta Księga także nullius valoris rationes w sobie zamysła/ gdy probare conatur. że Commertia Hispanica narodowi Angielskiemu nie są absolute necessaria, co nie może probari, nisi falsis suppositionibus ludzi od prywatnych affektow zaciemionych. Co sie zaś tyče posagu/ około ktorego niektorzy bardzo reflectunt, y rozumieią że mogłby słusnie non sperni, Posel przerzeżony na to mowi/ że taki też iest od niego obiecany/ iako W. K. M. per suos Ministros zadać raczył/ y ktorym insy wielcy Krolowie kontentowali sie. Lecz iesliby W. K. M. miasto ordynaryinego posagu/ potrzebowałby był albo y teraz zadał czego inzego/ coby większą preportia mieć mogł z Krolewskim iego stanem/ racz sie W. K. M. deklarować/ gdyz W. K. M. się w wątpić niemoże/ żeby od dobrego affektu przeciwko sobie/ y możliwości Krola Pana mego/ otrzymać nie mogł lepszych kondycyi/ pewnieyszych/ y spokojnieyszego zazywania/ niz owych od Portugaliiey podawanych/ ktorych skutek insy nie będzie tylko narazac W. K. M. na iedne Woynie/ ktora powinienes euitare dla dobra swoich Krolestw/ zwlaszcza że Krol Katholicki proponnie y prezentnie W. K. M. wszystkie te awantadzi/ ktorych życzyć sobie możesz/ a co naywiększa bez turbacyey/ y swanku wiernych Poddanych oboygą Koron.

W W A R S Z A W I E. Przesz IANA ALEXANDRA,
CORCZYNA. Dnia 10. Iunij A. 1661. Cum priuil: S. R. M.